

Страшинська Л.В.

*доктор економічних наук, професор,
професор кафедри маркетингу,
Національний університет харчових технологій*

DOI: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-432-3-7>

ОСНОВНІ ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ВІТЧИЗНЯНОГО ПИВНОГО РИНКУ

Пиво є традиційним напоєм, який охоче вживається українськими споживачами впродовж багатьох років. Незважаючи на те, що перші згадування про цей напій відомі ще з часів Древнього Вавилону та Древнього Єгипту, традиції пивоваріння знаходять своє удосконалення й до теперішнього часу, збільшуючи армію прихильників пінного напою у світі з року в рік.

Україна не є лідером у споживанні пива серед провідних європейських країн за прикладом Німеччини, Чехії або Великої Британії, де пивні традиції мають багаторічну історію та стали частиною культури цих країн, проте, як свідчить статистика, українці також цінують цей напій, споживання якого демонструє тенденції зростання.

Виробників пива в Україні умовно ділять на індустріальних, регіональних та малих (або крафтових). На законодавчому рівні такого розділення немає: є тільки великі (від 300 000 літрів на рік) та малі (до 300 000 літрів на рік і торгівля тільки пивом).

Найбільшими регіональними пивоварнями є:

- «Полтавпиво» (Полтава);
- «Опілля» (Тернопіль);
- «Бердичівське» (Бердичів);
- «Уманьпиво» (Умань);
- New Brew (Жашків);
- «Рівень Пиво» (Рівне);
- «Хмельпиво» (Хмельницький);
- «Микулинецький бровар» (Микулинці) тощо.

Основними тенденціями на ринку пива протягом останніх років є наступні:

- часткове відновлення виробництва та налагодження нових ланцюгів поставок та збуту;

- станом на серпень 2024 року виробництво пива зросло на 11,3% у порівнянні з аналогічним періодом минулого року, проте показники ще не досягли довоєнного рівня;

- поточна ситуація відобразилась і на співвідношенні експорту та імпорту пива. Протягом попередніх років у структурі ЗЕД переважав експорт, хоча частка імпорту поступово зростала. Так в 2018 співвідношення імпорту та експорту було 1:3, в 2021 вже експорт переважав лише в 1,5 рази. В 2022 році та за результатами 2023 року переважав імпорт.

Український ринок пива багатий різноманітністю виробленої продукції, деякі бренди вирізняються своєю якістю, смаком та популярністю серед споживачів. Проте оцінка концентрації ринку свідчить про загрозову ситуацію на ньому щодо посилення ступеня монополізму, що негативно може відбиватися на його подальшому розвитку.

Оцінку ступеня монополізації ринку в даному дослідженні було проведено за допомогою розрахунку індексу Харфінделя-Хіршмана, що представлено в табл. 1.

Як бачимо з розрахунку, ситуація на ринку пива щодо ступеня його монополізації є досить загрозовою. Впродовж 2021–2024 рр. індекс Харфінделя-Хіршмана перевищував 1800. Чотири основних гравці, а саме: Carlsberg Group, ПрАТ ОБОЛОНЬ, OASIS Group (ППБ) та ABinBEV/Efes утримують близько 85% ринку. Найбільш загрозовою ситуація спостерігалась у 2022 р., коли індекс Харфінделя-Хіршмана склав 2439,0. У 2023 р. ситуація трохи покращилась (індекс Харфінделя-Хіршмана склав 1992,83), проте у 2024 р. знову відбулося незначне його зростання до 2096,14.

Зрозуміло, що кожен виробник пропонує пиво, яке має свої унікальні особливості та неповторний смак, що робить вибір пива більш цікавим та приносить насолоду для споживачів, проте високий ступінь монополізації ринку сприяє посиленню конкуренції на ньому, виходу з ринку дрібніших конкурентів і

значному укрупненню основних гравців. Тому Антимонопольний комітет має звернути увагу на ситуацію в галузі з метою недопущення критичної ситуації на ринку в аспекті посилення ступеня монополізації на ньому.

Таблиця 1

**Розрахунок індексу Харфінделя-Хіршмана
для основних гравців пивного ринку**

Компанія	8 міс. 2021 р.	ІХХ	8 міс. 2022 р.	ІХХ	8 міс. 2023 р.	ІХХ	8 міс. 2024 р.	ІХХ
Carlsberg Group	32,9	1082,41	36,7	1346,89	31,5	992,25	33,7	1135,69
ОБОЛОНЬ	20,9	436,81	30,5	930,25	26,9	723,61	25,6	655,36
OASIS Group (ППБ)	9,7	94,09	11,9	141,61	12,4	153,76	12,2	148,84
ABinBEV/ Efes	25,3	640,09	4,5	20,25	11,1	123,21	12,5	156,25
Other	7,5	-	12,8	-	13,9	-	12,5	-
Імпорт	3,7	-	3,6	-	4,2	-	3,5	-
Всього	100,0	2253,4	100,0	2439,0	100,0	1992,83	100,0	2096,14

Основні тенденції українського ринку пива в найближчій перспективі прогнозують наступні:

- відновлення ринку до довоєнних показників;
- збільшення обсягів он-лайн продажів;
- подальший розвиток крафтового сегменту;
- прояви в Україні світових тенденцій до «здорового пива».

Основними світовими тенденціями є:

- зростання сегменту e-commerce, як довготривалий наслідок пандемічних обмежень;
- збільшення обсягів споживання «здорового» пива: безалкогольного або з низьким вмістом спирту, безглютенового, низькокалорійного тощо;
- зростання попиту на пивні мікси та загострення конкуренції зі слабоалкогольними напоями в стилі «готових коктейлів»;
- уповільнення темпів зростання попиту на крафтове пиво при досягненні позначки біля 20% ринку.

Незважаючи на те, що відповідно до світових тенденцій передбачається уповільнення виробництва і споживання крафтового пива, в Україні такі тенденції будуть лише поширюватися.